

1. Formål og bakgrunn

1.1 Hvorfor risiko-og vesentlighetsvurderinger

Formålet med Risiko-og vesentlighetsvurderinger er å skaffe relevant informasjon om virksomheten til kommunen, slik at det er mulig for kontrollutvalget å legge planer for forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller, og å prioritere mellom ulike områder og selskap der det kan være aktuelt å gjennomføre prosjekt.

Risiko – og vesentlighetsvurderinger vil vise indikasjoner på avvik eller sårbare områder i forvaltningen og selskapene der kommunen har eierskap, satt i forhold til regelverk, politiske mål og vedtak.

Sekretariatet har utarbeidet en prosjektplan for Risiko- og vesentlighetsvurderinger for Ringebu kommune. Planen er utarbeidet med utgangspunkt i kontrollutvalgets vedtak gjort på møte 28. april 2020 i sak 14/20:

VEDTAK

- 1. Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.*
- 2. Deltakere i møte bes om å gi konkrete forslag på temaområder innen 10. mai*
- 3. Kontrollutvalget ber sekretariatet utarbeide en prosjektplan for risiko-og vesentlighetsvurdering, jfr NKRF s veileder for Risiko-og vesentlighetsvurdering datert 3. desember 2019.*
- 4. Prosjektplanen legges frem for kontrollutvalget på neste møte for endelig godkjenning.*

1.2 Om forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon¹ innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut ifra kommunestyret sine vedtak og forutsetninger.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven² utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Formålet er å identifisere områder som er egnet for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Vurderingen danner grunnlag for kontrollutvalgets fire-årige plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, som skal vedtas av kommunestyret i 2020.

1.3 Involvering og forankring

¹ Kommuneloven § 23-3

² Kommuneloven §§ 23-4 og 23-5

Kontrollutvalget i Ringebu er opptatt av å involvere aktører bredt i arbeidet med å få en god risiko- og vesentlighetsvurdering. Det legges opp til at planarbeidet gjøres kjent både blant politikere og administrasjonen for å sikre forankring og involvering i prosessen. For å få innspill til tema og synspunkter på arbeidet med Risiko- og vesentlighetsvurderingen, må dette sikres på en god måte. Dette vil skape et godt grunnlag for gjennomføringen av prosjektene som blir prioritert i planene.

Det legges vekt på følgende punkter:

- Involvering og forankring i administrasjonen
- Involvering og forankring i kommunestyret
- Involvering og forankring i kontrollutvalget

Det er viktig at rapporten gir informasjon om de sentrale risikoområdene i kommunen, og at de viktigste risikoområdene prioriteres i kommende prosjekter. Det er viktig å skape legitimitet for de prosjekter som velges ut både fra administrasjon og kommunestyret.

1.4 Risiko – og vesentlighetsvurderingens detaljeringsnivå³

Med utgangspunkt i kommuneloven § 1-1 kan kommunens virksomhet fra et overordnet perspektiv deles inn i følgende sju kategorier:

- legge til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre
- yte tjenester til beste for innbyggerne
- drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne
- utøve offentlig myndighet
- være effektive
- være tillitsskapende
- være bærekraftige

Med dette utgangspunktet kan det på et overordnet nivå være aktuelt å vurdere risiko og vesentlighet ut fra følgende sju perspektiver:

Fungerer det lokale folkestyret som forutsatt i kommuneloven?

Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil her for eksempel være knyttet til spørsmålet om i hvor stor grad administrasjonen realiserer vedtak fattet av folkevalgte organer, om sakene som legges fram for folkevalgte organer er tilfredsstillende utredet, og om kravene i forvaltningsloven og offentleglova overholdes. Vurderingene kan også gjelde spørsmålet om sakene legges fram på en måte som er tilpasset de folkevalgte som målgruppe.

Produserer kommunen de tjenestene innbyggerne har krav på?

Dette punktet innbefatter den kommunale tjenesteproduksjonen og gjelder kommunens ytelser overfor innbyggerne. Kravet til de kommunale tjenestene finnes nedfelt i ulike lover og forskrifter. Her vil det innenfor rammen av en risiko- og vesentlighetsvurdering være aktuelt å vurdere om kommunens tjenestetilbud er forsvarlig, og om innbyggerne får de tjenestene de har krav på.

³ Utdrag fra *Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering* © Norges Kommunerevisorforbund, desember 2019

Driver kommunen samfunnsutvikling til beste for innbyggerne?

Dette punktet gjelder kommunens planverk som kommuneplan med samfunnsdel og arealdel og ulike delplaner. Bygger de ulike planene på et forsvarlig datagrunnlag og ser de langt nok fram? Blir innbyggerne involvert i planprosessene?

Utøver kommunen sin myndighet forsvarlig og i samsvar med loven?

Dette punktet går på hvordan kommunen utøver sin myndighet overfor tredje person. Forvalter kommunen sin myndighet på en god måte? Følges saksbehandlingsreglene og er saksbehandlingen forsvarlig?

Driver kommunen effektivt?

Dette punktet handler om å utnytte kommunens ressurser på best mulig måte med best mulig måloppnåelse.

Er kommunen tillitsskapende?

Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen har systemer for å sette i verk og følge opp tiltak for å sikre en høy etisk standard gjennom hele organisasjonen, både blant folkevalgte og ansatte for på den måten å skape tillit overfor kommunens innbyggere. Har kommunen etiske retningslinjer, er de kjent og blir de fulgt? Hvordan blir kommunens innbyggere møtt? Har kommunen satt i verk tiltak som skal motvirke misbruk av kommunens midler og korrupsjon?

Er kommunens drift bærekraftig?

Her vil risiko- og vesentlighetsvurderingen fokusere på kommunens virksomhet i et framtidsrettet utviklingsperspektiv. Et sentralt spørsmål her er om kommunen har en beredskap i forhold til trender i befolkningsutviklingen og befolknings sammensetningen. Et annet viktig spørsmål er om kommunen oppfyller de pliktene de er pålagt i regelverket på miljøområdet. Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen tar grep for å møte og motvirke de miljø- og klimaendringene som er varslet. Viktig er også antakelser om nærings- og konjunkturutvikling og utviklingen i andre forhold som antas å ha betydning for kommunen.

Med utgangspunkt i denne sjudelingen av kommunens virksomhet kan det gjennomføres risiko- og vesentlighetsvurdering med ulik detaljeringsgrad. Vurderingen kan gjennomføres på et overordnet nivå, på sektornivå, på tjenestenivå eller annet. Forhold som organisering, kompleksitet og planverk kan spille en rolle i denne vurderingen.

Det kan være en utfordring å sikre at risiko- og vesentlighetsvurderingen er tilstrekkelig overordnet slik at kontrollutvalget får et oversiktsbilde av hele den kommunale virksomheten, samtidig som den går tilstrekkelig dypt til å danne et meningsfullt grunnlag for å utarbeide kontrollutvalgets plan for forvaltningsrevisjon. Det er et sentralt moment at vurderingen gir et helhetlig risikobilde av hele kommunens virksomhet, og at den bidrar til å se ulike risikofaktorer på tvers av sektorer og områder.

1.5. Foreløpige innspill fremkommet fra kontrollutvalgets medlemmer

Temaområder:

- MGR-driftsøkonomi
- GIAX
- Beredskap i alle situasjoner. ROS-analyser. Beredskap – miljø og flom
- Digitalisering
- Tjenesteområde Oppvekst og utdanning: Mobbing av barn og unge. Vold mot barn i hjemmet. Hvordan håndteres bekymringsmeldinger? Ansvarslinjer, informasjonsflyt og taushetsplikt . Er det klare retningslinjer for ansvar og informasjon gjennom hele «oppvekstforløpet»: barnehage, skole, idrett og fritidsaktiviteter ?
- Barnevernet

2. Metode og gjennomføring

Risiko vil bli vurdert innenfor alle kommunen sine tjenesteområder og eierskap. På bakgrunn av Risiko-og vesentlighetsvurderingen vil det bli utarbeidet forslag til forvaltningsrevisjons- og eierskaps-kontrollprosjekt, og kontrollutvalget vil selv etter hvert vurdere de ulike områdene opp mot hverandre, og avgjøre hvilke de mener det er mest vesentlig å undersøke.

Eksempler på kilder som vil benyttes:

- Statistikk , Kostra-data 2019 for Ringebu kommune, evt med sammenligninger fra andre kommuner.
- Tilsyn utført av Fylkesmannen

- Kommunale dokumenter (årsmeldinger, økonomiplan, hjemmeside, kommuneplan, eierskapsmelding/eierskapspolitikk).
- Gjennomgang av selskapsopplysninger i bedriftsdatabase
- Intervju med ordfører og øvrige politikere, kommunedirektør, nøkkelpersoner på de ulike avdelinger, tillitsvalgte mf.
- Kontrollutvalgets medlemmer
- Andre

Listen er ikke uttømmende. Valg av metode vil bli beskrevet i Risiko – og vesentlighetsvurderingen.

3. Tids – og kostnadsramme

Arbeidet vil starte opp i juni og gjennomføres i august og første halvdel av september 2020. Arbeidet avsluttes i etterkant av kontrollutvalgets møte i september, da ferdigstilles analysene. De vil danne grunnlag for plan for kontrollutvalgets plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll.

Prosjektarbeidet gjøres innenfor en ramme på 130 timer.

4. Sluttresultat – dokument

Revisjonen bes om å lage to dokumenter; én risiko- og vesentlighetsanalyse for forvaltningsrevisjon og én for eierskapskontroll.

Analysedokumentene skal gi kontrollutvalget grunnlag til å velge ut og prioritere prosjekt basert på de ulike risikoområdene, og legger slik grunnlag for både plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll.

Dokumentet skal i sitt innhold følge Veileder for Risiko-og vesentlighetsvurderinger utarbeidet av NKRF datert 3. desember 2019